

REYNAERTKRONIEK 2016

RIK VAN DAELE

20 02 16

Tijdens de 24ste Herman Heyselezing sprak heemkundige John van Eck in grensgemeente Stekene over *De grens – Verbindingssteken of Breukstreep? Een verhandeling over aardigheden en eigenaardigheden van grenzen ver weg en wel erg dichtbij*. De Heyselezing wordt jaarlijks georganiseerd door de Stekense heemkundige kring d'Euzie en het Reynaertgenootschap ter ere van en in nagedachtenis aan Herman Heyse (1937-1992), medestichter van het Reynaertgenootschap en redacteur van Tielcelijn én stichtend voorzitter van d'Euzie.

10 03 16

In het prestigieuze gebouw van de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde in de Gentse Koningstraat konden de ruim honderd aanwezigen 'vossenlucht' opsnuiven en de presentatie meemaken van het eerste Reynaertboek van Yvan de Maesschalck, oud-leraar, auteur en ondertussen de nieuwe voorzitter van het Reynaertgenootschap. *Vossenlucht. Over Reynaert-personages en hun fictionele aanverwanten* werd uitgegeven bij Academia Press (Lannoo Campus) en bundelt een keur van essays die de auteur de voorbije jaren in *Tielcelijn* publiceerde. Het boek is opgevat als een zoektocht naar verwante (dieren)figuren in de binnen- en buitenlandse letteren, in oudere en jongere teksten, in proza en poëzie. Sprekers tijdens de presentatie waren Yves T'Sjoen, Rik van Daele en de auteur zelf. Yvan de Maesschalck gaf over zijn boek tevens een lezing op 21 april 2016 in het kader van het Sint-Niklase boekenfeest Archipel.

16 03 16

Het Reynaertgenootschap vertelde in 2016 het verhaal op diverse plaatsen in en rond het land van Reynaert. Op 16 maart gaf het genootschap een introductie van het Reynaertverhaal aan de begeleiders en zeventien leerlingen van het vijfde jaar toegepaste beeldende kunsten van het Technisch Berkenboom Instituut in Sint-Niklaas. Daarna werkten de leerlingen enkele maanden rond

het Reynaertthema met prachtige kunstwerken als resultaat. Op 17 maart trok een groep van veertig leerlingen van de hogeschool Odisee door dezelfde stad met Reynaert als gids en ‘maatschappijkritiek’ als thema. Op 15 april volgde een auto- en wandeltocht met een aantal leraren van de Hogeschool Vlissingen in het Hulsterse. In Lokeren werd het Reynaertverhaal voorgesteld aan de gidsen van Toerisme Waasland en aan de plaatselijke gidsenvereniging.

26 03 16

Ruim vijftien jaar na de wereldpremière vertolkte het Belcantogenootschap *Reinaert de Musical* als jubileumstuk voor zijn veertigste verjaardag. De *Reynaert* werd gebracht in een mix van vrolijke en ontroerende nummers in zeer verschillende stijlen. De hoofdrolspelers uit het middeleeuwse verhaal werden vergezeld van hun vrouwelijke partners, zoals de pittige Minoes de Poes en de bazige koningin Maria Reine Xaviera. Librettist Els Hoefman gaf het script meer vaart en componist Marc van den Broeck zorgde voor nieuwe arrangementen en zelfs een compleet nieuw nummer. Het nieuwe decor was een blikvanger. Er waren vertoningen in Sint-Niklaas op 26-27-28 maart en in Oostkamp op 17 april 2016. Tijdens een extra voorstelling op 9 oktober in Sint-Niklaas werd de cd van de musical aan het publiek voorgesteld.

24 04 16

Rituelen fungeren in de *Reynaert* in een spel van waarheid en leugen. Het zijn vaak ‘rites de passages’. De verminking van de beer, de ontmanning van de pastoor ... rituelen kunnen soms ongenadige, desastreuze gevolgen hebben. Vooral Isegrim, Reynaerts ‘wapenbroeder’, moet het in *Van den vos Reynaerde* ontgelden. Tijdens de Erfgoeddag 2016 werden in twee sessies voor telkens circa twintig liefhebbers ‘ten huize van’ (plaats: de zetel van het Reynaertgenootschap) passages uit de meest diverse Reynaertverhalen gelezen over het klokkenspel (vooral door de wolf) en het beiaard spelen.

16 05 16

In 2016 was de stad Lokeren voorzitter van het Intergemeentelijk Project (IGP) Het land van Reynaert en dook de ‘fellen met den rooden baerde’ op de meest onverwachte momenten in de Durmestad op. De focus van het voorzitterschap lag in deelgemeente Daknam, een kleine parel aan de Durme met een schitterend romaans kerkje én een van de interessantste moderne Reynaertplekken. Daknam is immers het moderne Reynaertdorp bij uitstek (je vindt

er de troon van koning Nobel, twee Reynaertbanken, het is een kruispunt van Reynaertauto- (Reynaertroute Zuid), fiets- (Canteclaerroute) en wandelroutes (Koning Nobelpad), je slaapt er in de bed and breakfast Isegrim, je eet en drinkt in (Feestzalen) Tybeert, café Den Reynaert en brasserie Julocke en je smult er vis bij Tiecelijn. Volgens enkele vossenjagers uit de vorige eeuw (broeder Aloïs, Jozef de Wilde en anderen) lag daar mogelijkwijze ooit het hof van Koning Nobel. De Reynaertkring organiseert er jaarlijks 'Reynaert viert Meye' en de 'Reynaert Ambachten- en Kunstmarkt'. De editie van 2016 op pinkstermaandag 16 mei was een feest voor alle reynaerdianen, met dank aan voorzitter Marina van Hoorick, toerismecoördinator An Vervaeet en de toeristische gidsen van Lokeren. Op het programma stonden Reynaertboottochtjes op de Durme, een Reynaertbloemendoolfhof met als thema 'Op zoek naar de schat van Koning Nobel' in de Middendam, een belevingsparcours 'The life of Foxy Reynaert', mini-scènes uit het dierenepos van de Lokerse toneelverenigingen, vertellingen op verrassende locaties door gidsen verkleed als Reynaertfiguren ... In het romaanse kerkje kon je kennismaken met het hof van Koning Nobel, een prachtige tento met de kostuums van de Hulsterse Reynaertstoeten en werd er gezongen. In de 'Tiecelijnfilmstudio's' kon je met je lievelingsfiguur op de foto. Lokerse koren brachten 'Beestige liedjes'. Voor wie kennis wilde maken met het middeleeuwse dierenepos was het hippe stripverhaal Foxy beschikbaar. Auteur VIZID signeerde zijn verhaal vele tientallen keren terwijl ook kalligrafen zorgden voor een mooie herinnering voor geïnteresseerde vossenliefhebbers. Blikvanger van het Lokerse voorzitterschap was een tentoonstelling waarin dertig 'Daknamezen' (drie procent van de hele bevolking) zich geschminkt lieten fotograferen als Reynaertpersonage (zie de afbeeldingen p. 387 en 388). Langs dertig affiches was een wandelparcours uitgestippeld.

20 05 16

In de prachtige Salons (het voormalige herenhuis Meert, waarin de kunstcollectie van de Stedelijke Musea is ondergebracht) in de Sint-Niklase Stationsstraat werd in aanwezigheid van Jo Boon het zevende deel van het *Verzameld Werk* van L.P. Boon gepresenteerd. Voorzitter van de Culturele Centrale Boontje uit Sint-Niklaas leidde in, Rik van Daele stelde de *Reynaert* voor, Kris Humbeek interviewde Jeroen Olyslaegers en Joachim Pohlmann over literatuur, politiek en de autonomie van de schrijver. Matthijs de Ridder en Marcella Piessens lazen voor uit Boons werk. Na de voorstelling dronken de aanwezigen samen een glas op een boek dat rijkelijk wordt uitgeleid met een lange studie

REYNAERTKOPPEN

Huet de oer - Nelly Van Stijven

Doe spranc up Belin de ram. Ende sine hye,
die met hem quam; Dat was: dame Ha Wy.

(Van den Van Beynaerde, vers 2169)

REYNAERTKOPPEN

Jonny Nobel de coninc - Willy Vermeere

Nobel, die coninc, hadde ghedaen
Sijn hof crayeren over al

(Van den Van Beynaerde, vers 84)

REYNAERTKOPPEN

Tusschen de Raef - Kru Saert

Dese tale hevet Girlin vernomen
Ende vloech danen

(Van den Van Beynaerde, vers 2760)

REYNAERTKOPPEN

Julocke, vrouwe van de pauser - Hilde de Racker

Des spaven wijf, vrouwe Julocke,
Quam ghelopen met haren rocke

(Van den Van Beynaerde, vers 721)

van Kris Humbeek over een van Boons beste werken (dat vond L.P. Boon er in elk geval zelf van – en wij spreken hem niet tegen). *Wapenbroeders* wordt elders in dit jaarboek gerecenseerd door A.M. Musschoot. De avond was een co-organisatie van het L.P. Boon-documentatiecentrum van de Universiteit Antwerpen, uitgeverij De Arbeiderspers, de Culturele Centrale Boontje, Boekhandel 't Oneindige Verhaal, de stad Sint-Niklaas en het Reynaertgenootschap.

REYNAERTKOPPEN

© Willy De Boevere - Lokere Fotoclub

Reynaert de vos - Wouter de Bock

Doe quamen tes sconinx hove. Alle die diere, groet
ende cleene, Sonder vos Reynaert alleene.

(Van den Vos Reynaerde, vers 50)

21 05 16

Voor de start van het jaarlijkse 'Reynaert viert Meye' in Daknam werd het vernieuwde Koning Nobelwandelpad feestelijk ingewandeld. De bewegwijzeringsbordjes werden ontworpen door VIZID (David Audenaert), waardoor de stripfiguren uit de nieuwe strip van het IGP Land van Reynaert *Foxy* nu ook binnen het cultuurtoerisme een rol spelen. Langs het parcours kon men affiches ontdekken van dertig als Reynaertpersonage geschminkte 'Daknamezen'.

14 07 16

Veer-10, het kunstatelier van vzw De Sperwer uit Lokeren, is een werk- en ontmoetingsplaats voor volwassenen met een beperking. Vier dagen per week komen een tiental mensen samen om er artistiek en creatief te werken. Voor het project 'Reynaert de Vos' lieten zeven kunstenaars uit het atelier zich leiden door het Reynaertverhaal. Kenneth de Moor, Inneke de Haene en Katrien de Roover werkten in keramiek en plaatsten hun werk in het Plateau arboretum aan de ingang van Park Verloren Bos. Kenneth vond inspiratie in de figuren van koning Nobel met zijn schatkist en Bruun met zijn honingpot. Inneke maakte Reynaert de vos zelf, Cantecler en enkele kippen die proberen te ontsnappen aan de vos. Katrien koos voor Cuwaert. Tegelijkertijd werd het verhaal bestudeerd door Sylvie de Paepe, Heidi van Elsuwege, Martine Vandeputte en Christoph van Hecke. Zij schreven teksten die dan gedrukt werden op de keramieken beelden. Via een transfertechniek werden deze woorden ingebakken in het glazuur op de beelden. De Reynaertwerken van de kunstenaars van Veer-10 maakten deel uit van de zomertentoonstelling 'Buiten met de kunst', die onder andere werd geïntegreerd in de Lokerse zomeravondfietstochten als onderdeel van het Lokerse voorzitterschap van het IGP Land van Reynaert. In de tentoonstelling was ook werk te zien van Astrid van der Kreeft, Paul van Hoorick en Ann van Gassen.

16 08 16

Al sinds geruime tijd organiseert het Universitair Centrum voor Talenonderwijs van de UGent in augustus een residentiële taal cursus Nederlands. Doelgroep zijn studenten die Nederlands leren aan een universiteit in het buitenland, studenten neerlandistiek, maar ook kunstgeschiedenis, economie, enzovoort. Van 8 tot 19 augustus kregen ze onderwijs in verschillende niveaugroepen en werden ze ondergedompeld in een cultuurbad met lezingen, uitstappen en workshops. Het programma was zeer gevarieerd: academische

lezingen, workshops, auteursontmoetingen, museum- en stadsbezoeken, een ontmoeting met een gastgezin en korte tweedaagse stages (o.a. in het Gentse havenbedrijf, bij krantenredacties en mediahuizen). Op dinsdag 16 augustus waren drie cursisten, Bojana Matic uit Servië, Olena Kretska uit Oekraïne en Mariya Stoeva uit Bulgarije, te gast bij het Reynaertgenootschap. Ze maakten een rondrit door het Reynaertland en hadden een gesprek over tricksterfiguren. Als sluitstuk van hun veertiendaagse maakten ze een mooie poster waarop ze Reynaert confronteerden met de tricksters uit hun eigen verhalencultuur. In Sint-Niklaas maakten ze tijdens de tweede stagedag kennis met de internationale ex-libriscollectie van de Stedelijke Musea.

11 09 16

Op 10 en 11 september 2016 vond de dertigste editie van de Open Monumentendag Rotterdam plaats. Rik van Daele gaf in de La Fontaine Room van het stoomschip Rotterdam een lezing over 'De fabels van de ceramische panelen in de La Fontaine Room'. Tielcelijnlezers die in jaarboek 28 het verhaal van de La Fontaineroom konden lezen, kregen de unieke gelegenheid om de panelen met eigen ogen op het prachtig gerestaureerde stoomschip te bekijken.

03 10 16

Het Reynaertgenootschap werkte op verzoek van de Erfgoedcel Waasland mee aan een Reynaertproject voor de bewoners van vijf Sint-Niklase woonzorgcentra (Ter Wilgen, De Plataan, het Lindehof, het Populierenhof en De Spoel). Binnen deze instellingen werd een Reynaertweek georganiseerd, met speciale aandacht voor mensen met dementie. De medewerking bestond uit de opbouw van een pop-uptentoonstelling, het ter beschikking stellen van dvd's en het vertellen van het Reynaertverhaal. De bewoners waren een week in de ban van de vos; ze deden een quiz, luisterden naar verhalen en proefden Reynaertbier en -gebak en bekeken vossen-/Reynaertfilms. De bib van Sint-Niklaas stelde twee Reynaertboekenkoffers ter beschikking. Voor de selectie van de tentoonstellingsstukken werden diverse criteria gehanteerd: voorwerpen met een sterk Sint-Niklase inslag, populaire boeken die de bewoners mogelijk zelf in bezit hadden (o.a. de bewerkingen van Stijn Streuvels en Abraham Hans of het plakboek van Victoria uit 1949), zaken die aangeraakt konden worden (knuffels, maskers ...), voorwerpen die zowel grootouders als kleinkinderen boeiden (puzzels, grote poppen, kinderkunstwerkjes ...) en affiches die de herinnering stimuleerden (o.a. van de Sint-Niklase Reynaertspelen).

30 10 16

De Stropersbossen in Kemzeke/Stekene, waar ooit het middeleeuwse Koningsforeest lag, waren het decor voor de jaarlijkse Stiltewandeling van het Reynaertgenootschap. De vier ingrediënten van de tocht waren: (1) een korte historische toelichting bij de omgeving (de Tachtigjarige Oorlog en de Staats-Spaanse Linies, de Franse tijd ...); (2) een toelichting bij recente landschapsontwikkelingen in het gebied; (3) een zoektocht naar het thema stilte in *Van den vos Reynaerde*; tot slot (4) het in stilte wandelen van een stukje van het traject. Start- en eindplaats was het Vossenhol van volkskunstgroep Reintje Vos in de Sint-Jansteenstraat in Kemzeke. Met deze tocht gaf het Reynaertgenootschap een antwoord op de oproep van de vzw Waerbeke, sociaal-culturele beweging voor stilte en leefkwaliteit om op de dag waarop we naar het winteruur terugkeerden even terug te keren in en naar onszelf.

06 11 16

De Vlaamse striptekenaar Marc Sleen, pseudoniem van Marcel Honoree Nestor Neels, overleed in zijn woonplaats Hoeilaart. Drie maanden na zijn geboorte (° Gentbrugge, 30 december 1922) verhuisde het gezin Neels naar Sint-Niklaas, waar Marcel zijn jeugd doorbracht en naar school ging (hij was in de Broederschool een klasgenoot in het tweede studiejaar van 1929-1930 van acteur-zanger Jef Burm en oud-staatssecretaris Ferdinand de Bondt) en van zijn veertiende werd gevormd door de zondagse tekenlessen in de lokale tekenacademie. Een van de bekendste personages van zijn Nero-strips was Madame Pheip, een stripfiguur waarvoor hij inspiratie vond in een pijprokende dame uit een wassalon in Sint-Niklaas. Als een iconische figuur voor de stad Sint-Niklaas ontving Neels het ereburgerschap in 1987. Niet deze bekroning staat vermeld in de krantenberichten van zijn overlijden, wel zijn onderscheiding van het 'Groot-Orde-Lint in de Orde van de Vos Reynaert' (onderscheiding die hij overigens deelde met zijn beroemde oud-klasgenoten van de Broederschool in Sint-Niklaas).

10 11 2016

Een krantenbericht: het bedrijf Wase Wind zal de volgende jaren elektriciteit aan de stad en het OCMW (Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn) van Sint-Niklaas leveren. Wat de stedelijke bestuurders zeker weten is dat ze met die beslissing een duurzame keuze voor windenergie maakten en bovendien een aanzienlijk financieel voordeel realiseren. Wat ze wellicht niet

wisten is dat vier (van de twaalf) windmolens van Wase Wind die langs de E34 nabij de Waaslandhaven in het windmolenpark Duikeldam staan opgesteld, luisteren naar de namen van Reinaert, Hermeline, Nobel en Isegrim. Het Reynaertverhaal zorgt dus indirect de volgende drie jaar voor een beetje warmte in de stad ...

18 11 16

De Vliegende Hollander, gelinkt aan Terneuzen, Johan Hendrik van Dale, gelinkt aan Sluis en Reynaert de Vos, gelinkt aan Hulst, waren de drie kandidaten in de categorie Geschiedenis van de populariteitswedstrijd die de Zeeuws-Vlaamse ondernemersvereniging BO² Business Opportunities in de loop van 2016 uitschreef. Op 18 november bleek dat de 12.000 deelnemers in de categorie Geschiedenis kozen voor 'R. de Vos uit Hulst'. Een oeuvreprijs voor de bijdrage van de vos aan de uitstraling van de gemeente ...

04 12 16

Het Reynaertgenootschap presenteerde *Tiecelijn 29. Jaarboek 9 van het Reynaertgenootschap* in het Museumtheater in Sint-Niklaas. Ruim 110 aanwezigen luisterden naar de gelegenheidstoespraak van Paul Wackers. Hij plaatste *Tiecelijn* naast en tegenover het internationale vakblad *Reinardus*. De lichtjes aangepaste versie van deze toespraak verschijnt in dit jubileumjaarboek. *Tiecelijn 29* telt 472 pagina's. In totaal staat de Tiecelijnteller sinds het eerste nummer van zestien bladzijden nu op 7.899 pagina's. Het streefdoel om de nummers slanker te maken werd naar 2017 verschoven ...

Deze kroniek, die zich vooral concentreert op manifestaties waarbij het Reynaertgenootschap en haar leden betrokken waren, werd samengesteld op basis van de berichten uit de e-brieven 2016 van het genootschap. Deze e-zines zijn beschikbaar op www.reynaertgenootschap.be/node/182. Daar vindt de lezer nog meer doorklikmogelijkheden naar diverse websites. Op de website van het Reynaertgenootschap is van enkele van deze manifestaties een fotoverslag te vinden.